

Poskušaj preživeti

Slavko
Mihalič

KRALJ JE SLABE VOLJE

Rekli so: prihaja kralj in mi smo pobegnili skozi druga vrata. To je bilo v deželi, kjer se vse meri na pedí. Vse je zelo nizko in ne veš, zakaj bi dvigal glavo. Seveda, to ni bil pravi kralj. Sleparil je pri kartah. Imel je polne žepe trnkov. Pa vendarle smo vsi takoj bežali, ker nikoli se ne ve. Lažni kralj lahko postane pravi, in takrat podložniki se spremenijo v ribe. Ocvrejo te za zajtrk in škrge vržejo mačkam. Dolgo smo bežali, čeprav se v tej deželi meri vse po luknjicah na srajci. Ljudje morajo drug drugemu obračati hrbèt, da se ne trčijo. Tu so tudi zvezde nizko, skoraj v vrtu. Kralj je bil slabe volje in nihče ga ni povabil na kozarec plavca. Nekaj je viselo v zraku in vsi so poskakáli skozi okna. V tej deželi, ki izmislila je samo sebe. Pika.

VPRAŠANJA OB PRIMERU PTIC

Koliko še verjameš v ptico, ki se svobodno preobrača v zraku? Obstaja v tem našem porušenem svetu kakršenkoli

razlog za njen obstoj? Glej čudo:
 ptica še zmerom cvrkuta; da ni morda kje
 spletla gnezda? To je tisto, kar je najteže
 prenesti: večplastnost dogajanja.
 Vse je hkrati opustelo, na nobenem
 polju več ne raste nikakršen smisel, toda ptice
 letajo, tu in tam izza plastične ograje
 pokuka niti malo plaha gozdna divjad.
 Kdo jih hrani? se sprašuješ. Ali so res samo otroci
 spomina, ali jih sèm pošilja neki prihodnji
 čas v strahu, da se ne pretrga
 povezanost dogajanja? A mi, čigave ptice smo:
 preteklosti ali prihodnosti, ki bi se rada
 prikupila usodi? S preteklostjo bi še lahko
 podali se na kako pot, a prihodnost morala
 bi vedeti, da nihče od nas že dolgo
 več ne poje. Zdavnaj že so nam izpulili jezike.

NEVARNA MESTA LJUBEZNI

Saj tudi v sleherni ljubezni so nevarna
 mesta. Kadar se eden in drugi vprašata, za kaj
 pravzaprav gre? Morda je vsa skrivnost v tem,
 da je ona postala on, on pa, proti lastni
 volji, ona. Ali ker drug drugemu sta pregloboko
 zlezla si v drobovje, do tja, kjer začne biti
 plat zvoná. To je trenutek, ko bi eden od
 njiju mogel tudi ubiti. Ali sestri na vlak
 in izginiti v ravnini. Ne kar tako izginiti,
 temveč zgubiti svoj spomin. Postati torej stvar,
 karkoli, iz lesa ali iz kovine. In ne vedoč,
 da se tudi oni drugi, iz enako nevarnih vzrokov,
 naglo preobraža. In postane tudi neka stvar,
 iz ognja ali vode na primer. Bralec,
 ki mu všeč je srečen konec, bi to lahko
 izpeljal. Napisal bi: kovinski predmet je padel
 v reko in ljubimkanje se je začelo.
 A pesniku ni niti najmanj do tega, da bi praskal
 po zidovih, on več ne spusti iz rok
 vesele niti iskanja. To mu je bilo od začetka
 prepovedano. In končuje pesem: če je on postal
 drevo, kakšno čudo, da je ona ogenj
 in mu zdaj požiga vejico za vejico.

PISMA Zmerom sem imel najraje pisma, ki jih nikomur ne pošiljaš, a ležijo v blatu pred slehernimi vrati. Po polnoči dobivajo človeške obrise in pritiskajo na zvonce. Pred svitom se odselijo v bližnji vrt in pokažejo obraze vrabcem. Tako draga pisma, ki nihče niti ne pomisli jih sprejeti. Iz vsakih ust odberejo po eno besedo. Brez začetka in brez konca so, a njihova sredina je svetlo ogledalo jezera z globino, ki je ni mogoče izmeriti. Pisma, ki takoj pozabijo, kdo jih je pisal. Pa tudi ni človeka, ki bi jim lahko pero pomočil v kri. Včasih gledaš jih v megli in misliš, da so labodi. Vsa ta naša zamišljena pisma, ki jih poštarji nikoli ne prinesejo do konca. Pisma, ki obrobljajo grozo. Zbolim že ob prvem stavku. Vprašam se, kdo mi prišel je na obisk, pijucka moje vino, jaz pa ga ne vidim. O, pisma, ki vse veste, a ne razkrijete ničesar. Pisma, nežne deklice. Metulja krila. Skrite postelje, ki od njih plašljiv ljubimec v hipu oslepi.

POSKUŠAJ PREŽIVETI

Če se boš vrnil, nikdar ne boš zvedel, o kom je ta pesem. Ta molitev brez znamenja vere. Pesem o težko obolelem prijatelju. In o tem, kako za nikogar od nas, izgnancev, divjadi iz mestnih lovišč, od začetka ni rešitve.

Brez razloga, kajpada. Celó brezumno, a kdo naj sanja o pravici, dokler svet še stoji na starih nogah. Dokler se dviga tudi zadnja ovira dobrega. Zrušiti je treba vse, da gradili bi bolj častno.

Obdan, v šoksohi, z aparati.
Pravijo: blede se ti, četudi vsak,

ki te pozna, sluti, da se v tvoji nejasnosti
vedno oglašča trdno jedro upora, tisti
tvoj krik, ki si ga zmerom skrival.

Poskušaj preživeti. In naj ti ta pesem,
za katero ne boš vedel, da je tvoja, ko se
vrneš, in jo zdaj pošiljam tvojemu ostremu
sluhu izgnanca, pomaga, da se upreš.
Čprav je to brez smisla, jasno,
a velika moč je tudi naš nesmisel.

PIŠI,
KAPITAN

Od cele ladje in od vsega oceana
je ostalo le pisanje. Lahko bi nas
rešilo to, da je v ladijskem dnevniku še toliko
nepopisanih strani. In črnila je dovolj, da obplujemo
vse zvezdnato nebo. Pa vendar, mi smo skupaj
z morjem čvrsto zaprti v pretesno škatlo.
Če zavpiješ, se odmev takoj odbije. Če bi bilo
karkoli razen nas, bi čuli prasketanje
ognja z ene ali druge strani oceana. Odprtina
bi lahko bila samo na jugu, kjer, če padeš
skoznjo, si takoj v peklu.

Piši, kapitan, mrmrajo mornarji med planjem
vode. Tudi ocean ni varen; tudi on je luknjast
na dnu. Samo zgoščenost ga rešuje,
da ne odteče. Debela usedlina potopljenih kontinentov,
ki ni jim več prostora v zgodovini. Piši, tudi jaz mrmram,
pobirajoč sam sebe po kajuti. Ne vem več,
kaj bi se dalo še dodati. Pero, na srečo,
ne popušča, črnilo se kot devica veseli
kosmatega papirja. Vse je zdaj tako lomljivo. Čutim,
da ladja, kot tudi stvarnost, visi na tanki
nitki. Pajek, toliko da ni stekel iz skrivališča.

TEGA
DNE

Tega dne ne boš razmišljal na katera vrata
tramvaja. Ne boš listal po obrazih mimoidočih,
tej najveselejši knjigi, niti opazil tega dne ne boš,
da si izstopil. Samo ugotovil boš, da je tvoj časopis
že v žepu, da visoko dvigaš svoj dežnik in da sam
stojiš sredi trga. Tega dne, ko sonce bo

enako sivo kot vse drugo; nobena nora misel ti ne pade v glavo pred vhodom v banko; za kavarno se ne zmeniš, ker ti sploh ni do pijače. Brez kakršnegakoli vzroka ustaviš najbolj klepetavo žensko, prezirljivo te pogleda in še črhne ne nobene. Tega dne, ko ne opaziš uličnega prodajalca srečk. Ne vstopiš v knjigarno niti v ribarnico, niti v eni izložbi ne pogledaš, čemu si podoben. Ko nobene mimoidoče si ne zamisliš v postelji. Prečkaš ulico, da ne bi srečal se s prijateljem ali pa greš kar skozenj brez vsakršnih posledic za oba. Obrneš glavo, da ne bi videl vrat svoje pisarne in ne imel slabe vesti. Se ne ustaviš, da bi slišal človeka, ki igra na flavto, ne tistega, ki vpije, a napotiš se v del mesta, kjer ni zvočnikov in ne siren, povsod se dvigajo le spomeniki z oluščeni imeni. Tega dne, ki ni ti do tega, da bi se vrnil in vse globlje utapljaš se v tišino. Ko se v njej povsem razbliniš in nihče te več ne skuša najti.

Prevedel Ciril Zlobec

Lojze
Kovačič

Iluzija

(Poglavje iz knjige *Kristalni čas*)

Lena, njena prijateljica (v času, ko je še hodila v delavnico) sedi zraven nje kot starejša sestra, nekoliko naveličana skrbnica... Simpatičen mi je njen obraz, sprva nisem vedel zakaj, a potem se mi je posvetilo. Spomnil sem se nekega okrogloglavca dekletca iz Novih Jarš; stanovala je v nekakšni napol razpadli vili sredi polja, ob njivi, na kateri smo revnejši otroci smeli za kmeti pobirati krompir; prišla je zmeraj skozi travo k nam, njen široki, roza obraz s plavimi očmi pod svetlim čelom se je pokazal med bilkami; name je delovala z debelušnostjo in rahločutnostjo ko majhna mama, čeprav nisem bil mlajši od nje, ona ne starejša od sovrstnic; med vso tisto otročadjo, ki ni bila pri sokolih ali orlih, je delovala naravno,